

FILOSOFIA

La Càtedra Ferrater Mora dedica un simposi al pensament de Joan Creixells

GIRONA | DdG

■ El filòsof, periodista, economista i traductor català Joan Creixells (Barcelona, 1896-1926), difusor de la lògica matemàtica de Bertrand Russell, el pensament de Chesterton o les teories econòmiques de Keynes, ha entrat al programa de difusió del pensament català de la Càtedra Ferrater Mora de la UdG, que els propers 19 i 20 de desembre organitza les jornades *Obra i pensament de Joan Creixells*. El simposi tindrà lloc a l'Ateneu Barcelonès, que va ser un espai habitual de referència de Joan Creixells. L'assistència és gratuïta, prèvia reserva.

Un simposi redescobreix el pensament de Joan Crexells

La Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona recorda la figura de Joan Crexells en un simposi celebrat a l'Ateneu Barcelonès, entitat a la qual va estar vinculat. La seva mort als trenta anys va truncar una obra brillant

TEXT PEP MARTÍ

Joan Crexells va viure intensament i va morir jove

Entre 1896 i 1926 transcorren els trenta anys de la vida de Joan Crexells Vallhonrat, escriptor, filòsof, jurista, classicista i moltes coses més. La Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona, que aviat complirà vint-i-cinc anys, està fent una tasca de recuperació de figures emblemàtiques de la cultura catalana (el mateix Ferrater Mora, Francesc Pujols, Joaquim Xirau...). Ara ha volgut recordar Joan Crexells amb un simposi que ha tingut lloc a l'Ateneu Barcelonès.

Fill del Noucentisme, deixeble del primer Eugeni d'Ors, el dels anys de la Mancomunitat, Crexells va fer camí ben fornit per uns estudis que ara en diríem polivalents. Va obtenir la llicenciatura en Dret i un doctorat en Filosofia i Lletres (la seva tesi es titulava *Les veritats absolutes*). Però sobretot va pe-

LA SEVA TRADUCCIÓ DE PLATÓ PER A LA BERNAT METGE ÉS UNA REFERÈNCIA

JOSEP MARIA TERRICABRAS: «VA OBRIR LES PORTES A CORRENTS MODERNS»

netrar en la cultura clàssica, esdevenint un coneixedor del llegat grec.

LA PASSIÓ PELS CLÀSSICS

Josep Maria Terricabras, director de la Càtedra Ferrater Mora, explica a EL TRIANGLE la significació del personatge: «Era un noucentista orsià i un home molt modern. Fou un gran impulsor i innovador cultural, que va obrir les portes a corrents moderns en aquell moment a Europa. La seva contribu-

ció a l'enfortiment de la cultura catalana va ser decisiva en els anys del Noucentisme». Com explica Terricabras, la seva traducció de tres volums de Plató per a la Fundació Bernat Metge és una referència bàsica per conèixer el pensament grec. Era ell qui deia que cada matí, a l'hora d'esmorzar, calia llegir Tucídides. Era un lector enorme, un gran viatger, que coneixia la major part dels països d'Europa. Però segurament, el que el va influir més va ser Anglaterra.

El fet que morís molt jove, de manera inesperada, a conseqüència d'una operació quirúrgica, va deixar la seva producció inacabada. En paraules de Terricabras, «l'abast de les disciplines que va tocar poden donar d'ell la imatge d'un home dispers, però crec que seria inexacta. Jo parlaria més aviat d'una obra truncada».

La seva obsessió per recuperar la tradició clàssica, com també la importància que va donar a la normalització de la llengua fan d'ell un prototipus del Noucentisme, de tot una generació de persones que van reconstruir un país i una cultura amb molta ambició. El seu camp d'interès era molt ampli i contemplava també l'economia i el periodisme.

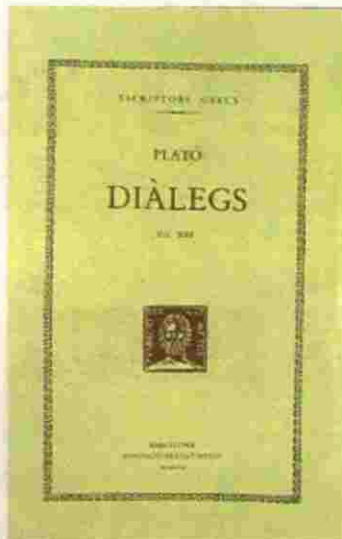
INTRODUCTOR DE BERTRAND RUSSELL

Els seus viatges per Europa li van permetre entrar en contacte amb els corrents més innovadors de la cultura. El 1920, va aconseguir una corresponsalia del diari *La Publicitat* a Berlín, i des d'allí enviava reportatges que eren un retrat de la societat i la cultura alemanya. Durant la seva estada, va aprofitar també per estudiar la filosofia germànica.

En el camp precisament de la filosofia, i com a introductor del pensament modern, cal esmentar que Crexells va ser el primer a donar a conèixer les idees de Bertrand Russell a Catalunya i a l'Estat espanyol. Crexells va conèixer l'obra del pensador britànic Bertrand Russell, que amb el temps esdevindria un dels ideòlegs del pacifisme modern, i va quedar enlluernat. En un article a la revista *Quaderns d'Estudi*, editada per l'Institut d'Estudis Catalans, va parlar per primer cop a l'Estat espanyol de la filosofia de Russell, molt racionalista i amb elements de lògica matemàtica que van fer que fos rebutjat per una part de l'acadèmia.

Poc després de fer aquest article, i gràcies a l'esforç d'Eugeni d'Ors, el març del 1920 Russell va viatjar a Barcelona i va impartir algunes conferències. A les quals, per cert, sembla que hi van assistir només quatre gats... Però la iniciativa diu molt del caràcter de modernitat i avantguarda de l'IEC i del projecte de la Mancomunitat.

Crexells va estar a punt de traslladar-se a Cambridge per endinsar-se més en la filosofia analítica de Russell i hi va mantenir contacte. Però no va aconseguir el suport econòmic que necessitava i aleshores va encaminar els seus esforços envers el periodisme i la divulgació de la realitat econòmica.

UN LIBERAL CRÍTIC

El seu interès per la realitat econòmica va anar creixent i es va especialitzar en periodisme financer. En els darrers anys de la seva vida, va dirigir les pàgines d'economia de *La Publicitat*. Aquí va donar a conèixer les idees de John Maynard Keynes, en aquell moment un heterodox molt discutit.

Nacionalista ferm, Crexells va entrar a militar el 1920 en les Joventuts Nacionalistes, la branca juvenil de la Lliga. Francesc Cambó apreciava la brillantor del jove, però tots dos discrepaven obertament en política. Quan es va produir l'escissió d'Acció Catalana, partit més radical i més liberal que la Lliga, Crexells no s'ho va pensar dues vegades i es va adherir a la nova formació. Allí hi trobaria un altre bon amic, en Lluís Nicolau d'Olwer. Precisament, *La Publicitat*, on treballava, va esdevenir l'òrgan d'Acció Catalana.

VA SER DELS PRIMERS A MOSTRAR INTERÈS PER LES IDEES DE KEYNES

VA ADHERIR-SE A ACCIÓ CATALANA I SE L'HA CONSIDERAT UN LIBERAL D'ESQUERRA

Crexells va traduir els *Diàlegs* de Plató per a la col·lecció Bernat Metge. La fotografia ens mostra el jove Joan Crexells amb un amic seu, Joaquim de Trias, durant la seva estada a Berlín.

Josep Pla va dir de Joan Crexells que l'atreia més Grècia que Roma i que, per això mateix, era un liberal i no podia ser un conservador. En aquells anys, les democràcies començaven a sentir en el clatell l'alè del feixisme que aixecava el cap. Per Joan Crexells, l'adhesió als ideals de la democràcia, sempre de la mà del seu patriotisme, va ser molt clara.

Entre les seves obres més conegudes hi ha *Primers assaigs* i *La història a l'inrevés*, on es recullen molts dels seus ar-

ticles. Ell distingia entre el liberalisme polític i l'econòmic, que veia que podia generar injustícies. D'aquí el seu interès per Keynes i també que se l'hagi considerat a vegades com un socialdemòcrata. O com un liberal d'esquerres, una mica com el seu admirat Bertrand Russell. L'Ateneu Barcelonès el recorda cada any amb un premi de novel·la que du el seu nom, però encara ha de ser més reconegut dins la cultura catalana. ▲